

VZPOMÍNKY NA

PROF. MUDR. JIŘÍHO HOMOLKU, DRSc.

2. 1. 1916 – 29. 12. 1991

Jiří Homolka

Otec se narodil v cukrovaru v Brodčích nad Jizerou během I. světové války. Jeho otec Vincenc Homolka pracoval jako správce cukrovaru, matka Anna Homolková byla v domácnosti. Dětství s kamarády prožil na vesnici poblíž řeky Jizery. Jeho nejlepším celoživotním kamarádem se stal Josef (Pepča) Forman, člověk malé postavy s velkým technickým nadáním. Když jsem s rodiči dojížděl do Brodců, fascinovala mě dílna pana Formana se spoustou vlastnoručně zkonstruovaných strojů (mimo jiné se opakovaně pokoušel sestrojít perpetuum mobile), a také výškový rozdíl mezi mým otcem a Pepčou. Vypadali jako Pat a Patachon. Otec navštěvoval jednotřídku v Brodčích, která mu dobré předpoklady ke studiu na gymnáziu nedávala, proto mu jeho otec obstaral doučování jako přípravu na gymnázium Františka Lapaře v Jičíně. Otec měl zpočátku na gymnáziu problémy, ale pilí a doučováním se dopracoval k úspěšné maturitě. V roce 1933 byl přijat ke studiu medicíny na Lékařskou fakultu v Praze, ale studium mu přerušilo zavření vysokých škol Hitlerem v roce 1939. Během válečných let pracoval jako masér v lázních Velichovky a jako chemik v cukrovaru v Brodčích. Studium dokončil až v roce 1945, promoval 5. prosince 1945 a nastoupil na Dětskou kliniku v Hradci Králové, odtud přešel na I. dětskou kliniku k prof. Švejcarovi, kde se s docentem Poláčkem věnoval jako pediatr problematice rehydratace a realimentace akutně nemocných kojenců. Metabolická problematika jej nutně přivedla do biochemických laboratoří. Jako jednu z prvních u nás vybudoval otec Ústřední biochemickou laboratoř Dětských klinik (1955) a napsal metodicky důležitou a vlastní praxí ověřenou knihu „Chemická diagnostika v dětském věku“, čímž jako zkušený pediatr a biochemik zavedl používání mikrometodik do rutinní praxe. Později se mikrometody rozšířily po celém Československu.

V roce 1956 byl habilitován na docenta pro nový obor klinická biochemie. Z laboratorních metod otec preferoval polarografii. Ve spolupráci s prof. Heyrovským, prof. Brdičkou a prof. Janouškem publikoval původní práce o polarografickém chování bílkovin, o stanovení mukoproteinů a enzymových vyšetřeních a další práce. Oddělení klinické biochemie (OKB) Fakultní nemocnice 2 s FP vzniklo v r. 1950 současně s otevřením budovy Fakultní polikliniky na Karlově náměstí 32. Prvním přednostou této laboratoře biochemie a hematologie byl prof. MUDr. Stanislav Janoušek (1900-1958). Ve výukové činnosti bylo OKB přiřazeno k I. interní klinice. Po předčasně smrti prof. Janouška v r. 1958 se stal jeho nástupcem v roce 1959 tehdejší docent, později profesor MUDr. Jiří Homolka, DrSc.

Otec byl přednostou OKB v letech 1959 až 1984 a zastával přitom řadu významných zdravotnických a akademických funkcí. V roce 1962 získal doktorát věd na ČSAV, v roce 1966 se stává prvním profesorem klinické biochemie - nového oboru, který se začíná vyučovat a zkoušet při státních závěrečných zkouškách na FVL UK v Praze. Otec napsal téměř 300 odborných publikací, vydal 18 monografií, patentoval 7 metodických labora-

torních postupů, byl členem odborných grémií a rad významných vědeckých institucí (ILF, ČSAV, MZd, ÚPMD, ÚVVV, předsedou dizertační komise, grantové komise a dalších). Stal se nositelem řady odborných i státních vyznamenání. Získal čestné členství 7 zahraničních a 5 domácích odborných společností. Byl členem redakčních rad 5 odborných časopisů. Jako jednatel České pediatrické společnosti nasbíral potřebné organizační zkušenosti a stal se zakládajícím členem, sekretářem a později dlouholetým předsedou České společnosti klinické biochemie. Po vzoru ostatních evropských společností se mu podařilo osamostatnit klinickou biochemii od interní medicíny a jako nejobsáhlejší a nejžádanější obor jej prosadit v rámci laboratorní diagnostiky. Její rozvoj z titulu vedoucího funkcionáře České lékařské společnosti J. E. Purkyně a hlavního odborníka Ministerstva zdravotnictví ČR maximálně podporoval. Prováděl první kontrolu kvality a zasloužil se o založení Národní kontrolní referenční laboratoře. Mezinárodním uznáním československé klinické biochemie pak bylo uspořádání IV. Evropského kongresu klinické chemie v Praze v roce 1976, čímž se tento obor definitivně prosadil mezi ostatní evropské odborné společnosti. Získal další členství ve významných evropských a světových společnostech (IFCC, IUPAC, ESCE a dalších). Podpořil dne 6. prosince 1962 založení samostatné Sekce biochemických laborantů a byl jejím čestným předsedou.

Otec byl především vědec, ale zajímal se o sport, fandil Spartě a pravidelně docházel na její fotbalová utkání. Hrál tenis (vzhledem ke své výšce byl dobrým hráčem pro čtyřhru), rád vařil a ochutnával vybraná jídla a vína, jeho nejoblíbenější značkou bylo Chateau Neuf du Pape. Z lidových slavností měl nejraději zabijačku. Občas kouřil dunhilku. Měl smysl pro humor a jako společník byl velmi oblíbený. Velkou oporu měl ve své manželce Jiřině, která s ním trpělivě trávila celé víkendy psaním na psacím stroji. Tak dříve vznikaly knihy i publikace. Jako rodič byl otec přísný, ale i velkorysý.

Ironií osudu zemřel náhle na selhání jater po resekci žaludku pro stresový vřed. prof. Homolka byl mimořádnou osobností, která po řadu let formovala a reprezentovala československou klinickou biochemii doma i v zahraničí.